

Sygn. akt II UK 199/14

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lutego 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku K. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w W.
o wznowienie postępowania,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 10 lutego 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 13 września 2013 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 13 września 2013 r. oddalił skargę K.B. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem tego Sądu z dnia 7 lipca 2009 r., III AUa (...).

W skardze kasacyjnej wnioskodawczynie zarzuciła: I. naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj.: 1) art. 401¹ k.p.c. w związku z art. 190 ust. 4 i w związku z art. 2 Konstytucji RP, przez ich niezastosowanie i przyjęcie, że nie zaistniała podstawa do wznowienia postępowania przewidziana w art. 401¹ k.p.c., podczas gdy materialnoprawną podstawą wyroku zaskarżonego skargą był art. 114 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej jako ustawa emerytalna), uznany za niezgodny z ustawą zasadniczą przez Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 28 lutego 2012 r., K 5/11, co w

konsekwencji doprowadziło do naruszenia konstytucyjnej zasady demokratycznego państwa prawnego; 2) art. 366 w związku z art. 365 § 1 k.p.c., przez ich niezastosowanie i dokonanie przez Sąd orzekający w przedmiocie wznowienia postępowania nieuprawnionej zmiany podstawy prawnej wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 7 lipca 2009 r. z art. 114 ust. 1a ustawy emerytalnej na art. 114 ust. 1 tej ustawy, pomimo związania sądu orzekającego w przedmiocie wznowienia postępowania treścią prawomocnego wyroku innego sądu; II. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej, przez jego niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji bezpodstawne przyjęcie, że wyroki Sądów obu instancji oparte były w rzeczywistości na art. 114 ust. 1 tej ustawy, pomimo wskazania w uzasadnieniu prawnym wyroku Sądu pierwszej instancji, które podzielił Sąd drugiej instancji, art. 114 ust. 1a ustawy emerytalnej jako podstawy prawnej wyroku, co doprowadziło do nieuwzględnienia przez sąd w zaskarżonym orzeczeniu przesłanki wznowienia postępowania z art. 401¹ k.p.c.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w części oddalającej skargę, wznowienie postępowania w oparciu o art. 401¹ k.p.c. i przekazanie sprawy do merytorycznego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w [...], ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku we wskazanym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniony został występowaniem istotnych zagadnień prawnych, a wymagających odpowiedzi na pytania: 1) czy dopuszczalna jest ingerencja sądu orzekającego w przedmiocie wznowienia postępowania w podstawę prawną prawomocnych wyroków sądu pierwszej i drugiej instancji poprzez uznanie, że pomimo wskazania w uzasadnieniu wyroku sądu pierwszej instancji i podzielenia tego poglądu przez sąd drugiej instancji art. 114 ust. 1a ustawy emerytalnej (uchylonego następnie przez Trybunał Konstytucyjny) jako podstawy prawnej rozstrzygnięcia w rozumieniu art. 328 § 2 k.p.c. i uzyskania przez oba wyroki powagi rzeczy osądzonej w rozumieniu art. 366 k.p.c. oraz wobec związania sądu orzekającego w przedmiocie wznowienia postępowania treścią obu orzeczeń w rozumieniu art. 365 § 1 k.p.c., rzeczywistą prawną podstawą rozstrzygnięć obu sądów był art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej.

(nieuchylony przez Trybunał Konstytucyjny); 2) czy ujawnienie po kilkudziesięciu latach od wydania decyzji w przedmiocie przyznania prawa do renty błędu rachunkowego pracownika organu rentowego należy kwalifikować jako nowe dowody lub okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, a ujawnione po jej wydaniu, które mają wpływ na wysokość świadczenia w rozumieniu art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732).

Przedstawione przez skarżącego zagadnienia zostały już rozstrzygnięte w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Po pierwsze, przyjmuje się w nim, że moc wiążąca orzeczenia w rozumieniu art. 365 § 1 k.p.c. może być rozważana tylko

wtedy, gdy rozpoznawana jest inna sprawa niż ta, w której wydano poprzednie orzeczenie oraz gdy kwestia rozstrzygnięta innym wyrokiem stanowi zagadnienie wstępne (por. np. wyroki z dnia 5 kwietnia 2011 r., III UK 116/10, OSNP 2012 nr 9-10, poz. 125 oraz z dnia 20 września 2011 r., I BU 2/11, LEX nr 1101320 i powołane w nich orzeczenia). Po drugie, po wznowieniu postępowania sąd rozpoznaje sprawę (tę samą) na nowo w granicach, jakie określa podstawa wznowienia (art. 412 § 1 k.p.c.). Sąd orzekający w postępowaniu wznowionym ogranicza więc rozpoznanie sprawy do rozstrzygnięcia, jaki wpływ miała uwzględniona (powołana w skardze) podstawa wznowienia (tu: wyrok Trybunału Konstytucyjnego) na wynik prawomocnie zakończonej sprawy (por. wyrok z dnia 13 maja 2009 r., III UK 5/09, OSNP 2011 nr 1-2, poz. 17). Jeżeli podstawę wznowienia stanowi oparcie rozstrzygnięcia na akcie normatywnym uznanym następnie przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą, rozpatrywanie sprawy powoduje konieczność uwzględnienia innego stanu prawnego w takim zakresie, w jakim wpływa on na orzeczenie wydane w tym postępowaniu (por. postanowienie z dnia 7 maja 2009 r., III UK 20/09, OSNP 2011 nr 1-2, poz. 25 oraz wyroki z dnia 19 stycznia 2012 r., OSNP 2012 nr 23-24, poz. 288 i z dnia 11 grudnia 2013 r., III UK 15/13, LEX nr 1467152). Po trzecie, po utracie mocy (z dniem 8 marca 2012 r.) art. 114 ust. 1a ustawy emerytalnej, weryfikacji ponownego ustalenia prawa do świadczenia dokonanego z powołaniem się na ten przepis, sąd powinien dokonać na podstawie art. 114 ust. 1 tej ustawy. Inaczej mówiąc, postępowanie to nie może być zredukowane do powielenia zastosowanej poprzednio podstawy z art. 114 ust. 1a ustawy emerytalnej, skoro zastosowanie miał w istocie jej art. 114 ust. 1. W zakresie rozpoznania sprawy określonym w art. 412 § 1 k.p.c. mieści się również możliwość uznania, że pomimo zasadności podstawy wznowienia, orzeczenie odpowiada prawu (por. wyroki z dnia 3 października 2012 r., III UK 146/11, OSNP 2013 nr 15-16, poz. 191; z dnia 22 października 2013 r., III UK 162/12, LEX nr 1455746; z dnia 26 lipca 2013 r., III UK 145/12, LEX nr 1408199 oraz powołany wyżej wyrok z dnia 11 grudnia 2013 r., III UK 15/13). Niewątpliwie pogląd ten należy odnieść również do ponownego ustalenia wysokości świadczenia. Po czwarte, skutek zakwestionowania przez Trybunał Konstytucyjny art. 114 ust. 1a

ustawy emerytalnej, usunięta została podstawa prawna ponownego rozpoznania z urzędu uprawnień przyznanych wskutek błędu organu rentowego wyłącznie co do oceny dowodów, natomiast ujawnienie nowych okoliczności leży w płaszczyźnie art. 114 ust. 1 tej ustawy (por. wyrok z dnia 22 lipca 2013 r., III UK 194/13, LEX nr 1539478). Po piąte, użyty w art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej zwrot „okoliczności” występuje w dwóch znaczeniach - w znaczeniu okoliczności faktycznych oraz okoliczności sprawy ustalonych następnie w kolejnym postępowaniu wyjaśniającym prowadzonym przez organ rentowy w sprawie. Z tego względu Sąd Najwyższy nadaje pojęciu „okoliczności” szeroki zakres znaczeniowy, obejmując nim ogół wymagań formalnych i materialnoprawnych związanych z ustaleniem decyzją organu rentowego prawa do świadczeń lub ich wysokości (por. powołany wyżej wyrok z dnia 26 lipca 2013 r., III UK 145/12).

Z wywodów skarżącej wynika, że chodzi jej w istocie o zajęcie stanowiska co do zasadności zarzutów postawionych w podstawach kasacyjnych. Taka okoliczność nie uzasadnia jednak zaangażowania Sądu Najwyższego w rozpoznanie skargi.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.